

Nr 109.

Ankom till riksdagens kansli den 26 april 1938 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående inrättande av ett statens institut för folk-
hälsan jämte i ämnet väckta motioner.*

(3:e avd.)

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, föreslagit riksdagen (punkterna 140—142) att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1938/39 beräkna

dels till Statens institut för folkhälsan: Avlöningar ett förslagsanslag av 125,000 kronor,

dels till Statens institut för folkhälsan: Omkostnader ett förslagsanslag av 60,000 kronor,

dels ock till Statens institut för folkhälsan: Utrustning och inredning ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Därjämte har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, såsom kapitalinvestering i Statens allmänna fastighetsfond, till Uppförande av nybyggnad åt nämnda institut för budgetåret 1938/39 beräkna ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 139, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 18 februari 1938, föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för Statens institut för folkhälsan, att gälla under budgetåret 1938/39,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för nämnda institut, att tillämpas under budgetåret 1938/39,

dels ock för budgetåret 1938/39 anvisa:

a) under femte huvudtiteln

1) till Statens institut för folkhälsan: Avlöningar ett förslagsanslag av 120,000 kronor,

2) till Statens institut för folkhälsan: Omkostnader ett förslagsanslag av 60,000 kronor,

3) till Statens institut för folkhälsan: Utrustning och inredning ett reservationsanslag av 100,000 kronor, samt

b) såsom kapitalinvestering i Statens allmänna fastighetsfond till Statens

Bihang till riksdagens protokoll 1938. 6 saml. Nr 109.

institut för folkhälsan: Uppförande av nybyggnad ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har utskottet till behandling förehaft

dels en inom första kammaren av herr *C. A. Reuterskiöld* väckt motion, nr 248, vari hemställts, att riksdagen ville, därest propositionen i övrigt bifölles, bland institutets tjänstemän å ordinarie stat uppföra, utöver den av Kungl. Maj:t föreslagna personalen, antingen en professor i lönegrad B 30 eller tills vidare en överlärare i lönegrad B 28 för handhavande av institutets undervisnings- och forskningsuppgifter i medicinal- och sociallagstiftning och förvaltningsrätt,

dels en inom samma kammare av herr *A. Mannerskantz* väckt motion, nr 269, vari hemställts, att riksdagen ville, med ändring av propositionen i vad den avser sektionen för födoämneshygien och livsmedelskontroll, för sin del besluta, att nämnda sektion skall inrymma en avdelning för animal födoämneshygien och livsmedelskontroll med en veterinär som chef i professors ställning i lönegrad B 30 samt en assistent (veterinär) å 4,500 kronor, ett laboratoriebiträde i lönegrad B 7 och en vaktmästare likaledes i lönegrad B 7,

dels ock en inom samma kammare av herr *C. Lindhagen* väckt motion, nr 268, vari hemställts, att riksdagen måtte i samband med propositionens prövning anhålla, att Kungl. Maj:t ville överväga organiserandet av en bred folkupplysning om individuell hygien samt dennas betydelse för folkhälsan och rasens stärkande.

I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Översikt av Kungl. Maj:ts förslag.

Kungl. Maj:ts förslag bygger i huvudsak på ett av tillkallade sakkunniga den 24 september 1937 avgivet betänkande i ämnet (statens off. utredn. 1937: 31).

Över detta betänkande hava yttranden avgivits av medicinalstyrelsen efter hörande av samtliga förste provinsialläkare och därmed jämställda stadsläkare, socialstyrelsen efter hörande av yrkesinspektörerna, riksförsäkringsanstalten, kanslern för rikets universitet efter hörande av de medicinska fakulteterna i Uppsala och Lund samt karolinska institutets lärarkollegium, kommerskollegium, sedan Sveriges industriförbund, Sveriges kemiska industrikontor, svenska teknologföreningen, kemistsamfundet samt handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Skåne beretts tillfälle att yttra sig, lantbruksstyrelsen och Sveriges allmänna lantbrukssällskap, statskontoret, allmänna civilförvaltningens lönenämnd, Stockholms stadsfullmäktige, Stockholms läns landstings förvaltningsutskott, 1937 års arbetarskyddskommitté, livsmedelslagstiftningssakkunniga, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige, svenska läkaresällskapet samt svenska veterinärläkareföreningen.

Institutets ändamål och arbetsuppgifter.

Det föreslagna institutets ändamål är att förbereda och främja sådana åtgärder av förebyggande art, vilka äro ägnade att bevara eller befordra folkhälsan. Den närmare innebörden av institutets arbetsuppgifter har av *de sakkunniga* sammanfattats sålunda:

Institutets verksamhetsfält skall huvudsakligen omfatta: 1) allmän hygien, 2) yrkeshygien samt 3) födoämneshygien och livsmedelskontroll. Inom vart och ett av dessa huvudområden skall institutet bedriva undersöknings- och forskningsverksamhet samt därvid stå såväl myndigheter som allmänheten till tjänst med utförandet av erforderliga praktiskt-vetenskapliga undersökningar. Härjämte skall institutet hava till uppgift att meddela undervisning i socialhygien och socialmedicin åt tjänsteläkare, distriktssköterskor och hälsovårdstillsyningsmän ävensom att organisera och bedriva hälsovårdspropaganda. Genom förening av institutet med karolinska institutets hygieniska avdelning kommer jämväl utbildningen i hygien av blivande läkare att meddelas vid institutet för folkhälsan.

Å den allmänna hygiens område avses institutets uppgifter ur praktisk undersöknings- och forskningssynpunkt komma att främst gruppera sig kring bostadshygiene i vidsträckt mening. I första hand skola genom institutets försorg utföras sådana allmänhygieniska undersökningar, som erfordras för medicinalstyrelsens verksamhet. Den vid institutet bedrivna undervisningen å förevarande verksamhetsområde skall väsentligen avse bostadshygien, moderskaps- och barnavård, tuberkulosvård, medicinalstatistik, medicinallagstiftning och sociallagstiftning.

Inom yrkeshygienen skall institutet hava till uppgift att tillvarata och på ett auktoritativt sätt företräda de grundläggande hygieniska synpunkter, som under senare tid med allt större styrka gjort sig gällande på arbetarskyddets område. I enlighet härmed skall till institutets uppgifter närmast höra att ägna uppmärksamhet åt skador och ohälsa, som uppkomma genom ogynnsamma yttre inflytanden, ävensom åt yrkesskador av infektiös natur samt att företaga härutinnan erforderliga undersökningar beträffande olika yrkesgrupper. Vidare förutsättes institutet komma att på längre sikt följa och studera särskilt minderårigas och kvinnors arbetsförhållanden och hälsotillstånd ävensom arbetstids- och rationaliseringsproblemen i allmänhet ur hygienisk synpunkt. Härjämte skall å institutet ankomma att föreslå erforderliga åtgärder för förbättringar av olycksfallsskyddet samt att meddela undervisning i yrkeshygien åt förut omfördälda grupper av befattningshavare ävensom åt personal inom yrkesinspektionen. Självfallet skall institutet hava till allmänt åliggande att tillhandagå yrkesinspektionens tillsynsmyndighet med de upplysningar och utredningar, varav denna i sin verksamhet är i behov.

På födoämneshygiens område skall institutet främst ha till uppgift att företaga undersökningar i syfte såväl att förebygga tillverkning och försäljning av för hälsan skadliga livsmedel som att söka närmare bestämma olika födoämners värde ur folknäringsynpunkt. I anslutning därtill skall institutet utgiva råd och anvisningar rörande kostens lämpliga sammansättning i olika hänseenden ävensom tjänstgöra såsom centralt kontrolllaboratorium för livsmedel och vatten. Institutet skall tillika stå offentliga myndigheter och enskilda till tjänst med undersökningar och kontroll beträffande vitaminer i livsmedel, fodermedel och läkemedel samt bedriva självständig forskningsverksamhet på området. Slutligen skall vid institutet meddelas undervisning i födoämneslära, näringshygien och livsmedelskontroll.

Behovet av ett institut med ovan angivna allmänna inriktning har vid *remissbehandlingen* nästan enhälligt vitsordats. Rörande den närmare avgräns-

ningen av institutets arbetsuppgifter har jämväl i stort sett enighet rått. I en del yttranden hava dock mot de sakkunnigas förslag i sistnämnda avseende framkommit erinringar såväl av mera allmän natur som beträffande viss eller vissa verksamhetsgrenar. Utskottet får härutinnan hänvisa till propositionen sid. 23—31.

Departementschefen har för sin del understrukt angelägenheten av att ett statligt institut för folkhälsan snarast kommer till stånd. Beträffande omfattningen av institutets arbetsuppgifter har departementschefen i allt väsentligt anslutit sig till de sakkunnigas förslag (propositionen sid. 31—38).

Institutets organisation.

Med utgångspunkt från sin uppfattning om institutets arbetsuppgifter hava *de sakkunniga* föreslagit, att institutet organiseras å tre avdelningar motsvarande förenämnda tre huvudområden, alltså en för allmän hygien, en för yrkeshygien samt en för födoämneshygien och livsmedelskontroll. Därjämte hava de sakkunniga förordat, att viss personal anställs gemensamt för institutet i dess helhet samt att ledningen av institutet anförtros åt en särskild styrelse.

Å avdelningen för allmän hygien, där tyngdpunkten till en början avses komma att vila på undervisningsuppgifterna, har enligt sakkunnigförslaget professorn i hygien vid karolinska institutet förutsatts skola tjänstgöra såsom chef mot ett arvode av 1,000 kronor för år jämte ersättning enligt eljest tillämpade grunder för den undervisning, han jämlikt överenskommelse med institutets styrelse kan komma att meddela åt tjänsteläkare och andra funktionärer inom socialhygien. Såsom närmast under professorn ansvarig för arbetet å avdelningen skulle anställas en laborator och överlärare i lönegraden B 28. Vidare skulle fast anställas en föreståndarinna för distriktssköterskeundervisningen i lönegraden B 15 samt ett kontorsbiträde i lönegraden B 4. För undervisningen och arbetet i övrigt skulle, alltefter uppgifternas natur, anlitas speciallärare, experter och tillfälliga biträden i den omfattning omständigheterna så krävde. Kostnaden uppskattas till 25,000 kronor för den fasta personalen, 18,000 kronor för speciallärarna och 5,000 kronor för undersökningsexperter och tillfälliga biträden.

Avdelningen för yrkeshygien skulle förestås av en läkare som chef i professors tjänsteställning (B 30). Under honom skulle tjänstgöra en läkare i laborators ställning (B 26), en läkarassistent med ett arvode av 4,500 kronor, en förste avdelningsingenjör i lönegraden B 24 samt en teknisk assistent med ett arvode av 7,000 kronor för år. Sistnämnda befattning beräknas tills vidare kunna bestridas sålunda, att en yrkesinspektörsassistent förordnas att i utbildningssyfte tjänstgöra viss tid vid institutet. Slutligen skulle för skrivgöromål anställas ett kontorsbiträde i lönegraden B 4. I övrigt skulle, i mån av behov, anlitas experter och tillfälliga biträden. Kostnaden uppskattas till 45,500 kronor för den fasta personalen och 5,000 kronor för den övriga.

Beträffande avdelningen för födoämneshygien och livsmedelskontroll hava de sakkunniga i första hand tänkt sig, att insti-

tutet skulle övertaga och utvidga den vid Stockholms stads kemiska och biologiska laboratorier bedrivna verksamheten. Samtidigt skulle dessa laboratorier sammanslås till ett. Med beaktande härav hava de sakkunniga föreslagit följande personal vid institutets kemiskt-biologiska laboratorium:

Laborator (kemist) B 26	kronor	10,000
Laborator (biolog-bakteriolog) B 26	»	10,000
Förste kemist B 21	»	7,700
Assistent (biolog-bakteriolog) à 4,500	»	4,500
2 assistenter (kemister) à 4,500	»	9,000
Laboratoriebiträde B 7	»	3,500
3 laboratoriebiträden, e. o., 4	»	6,300
Summa kronor		51,000

Med avseende å från Stockholms stad övertagna befattningshavare hava de sakkunniga förutsatt, att i den mån de föreslagna löneförmånerna jämte dyrtidstillägg, provisoriskt dyrortstillägg och provisorisk avlöningsförstärkning enligt för statens befattningshavare stadgade grunder icke skulle för nuvarande befattningshavare uppgå till samma belopp, vartill de vid övergången i statstjänst äro berättigade, förefintlig skillnad skulle utjämnas genom skäligt avvägda personliga lönetillägg.

För handhavandet av vitaminkontrollen, vilken förutsätter andra arbetsmetoder än avdelningen i övrigt och förväntas redan från starten få en relativt stor omfattning, synes det de sakkunniga lämpligast, att ett särskilt laboratorium inrättas. Personalbehovet å detta laboratorium har uppskattats sålunda:

Laborator B 26	kronor	10,000
Assistent à 4,500	»	4,500
Amanuens à 3,000	»	3,000
Förste laboratoriebiträde B 11	»	4,300
Laboratoriebiträde B 7	»	3,500
Laboratoriebiträde, extra, 6	»	2,200
Laboratoriebiträde, e. o., 6	»	2,400
Laboratoriebiträde, extra, 4	»	1,900
Summa kronor		31,800

De sakkunniga hava tillagt, att det för båda nu nämnda laboratorier föreslagna personalbeståndet torde få betraktas såsom ett minimum, vilket snart nog kan befinnas otillräckligt.

Såsom föreståndare för den födoämnesshygieniska avdelningen i dess helhet föreslås en professor i lönegraden B 30. Såsom biträden åt denne skulle anställas ett kanslibitråde (B 7), ett extra ordinarie kontorsbiträde i 4:e lönegraden samt en vetenskapligt utbildad assistent för utarbetande av koststater m. m. Härutöver föreslås, att visst belopp, förslagsvis 5,000 kronor, ställes till förfogande för anlitande av experter utom institutet. Sammanlagda personalkostnaden för hela avdelningen beräknas till 110,000 kronor.

Såsom chef för institutet i dess helhet skulle förordnas en av avdelningsföreståndarna mot ett arvode av 2,000 kronor för år. Vidare skulle gemensamt för hela institutet anställas en statistiskt utbildad förste aktuarie i lönegraden B 26, en propagandachef med ett årligt arvode av 6,000 kronor,

en extra ordinarie kassör och redogörare i 11:e lönegraden, ett ordinarie och ett extra ordinarie kontorsbiträde i 4:e lönegraden, en förste vaktmästare i lönegraden B 7 samt en extra ordinarie vaktmästare i 5:e lönegraden. Kostnaden för denna personal uppskattas till 32,000 kronor.

Sammanlagda personalkostnaden för institutet skulle sålunda enligt de sakkunnigas beräkningar i runt tal bliva:

Avdelningen för allmän hygien	kronor	48,000
» » yrkeshygien	»	50,000
» » födoämneshygien och livsmedelskontroll ...	»	110,000
Gemensam personal	»	32,000
	Summa kronor	240,000

Det påpekas emellertid att då för budgetåret 1937/38 anvisats något över 30,000 kronor till undervisning i socialhygien och socialmedicin åt tjänsteläkare och distriktssköterskor, merkostnaden för personalen i verkligheten skulle begränsa sig till 210,000 kronor.

Institutets styrelse föreslås omfatta högst åtta ledamöter. Av dessa skulle fyra ingå såsom självskrivna, nämligen

- 1) medicinalstyrelsens chef,
- 2) en av karolinska institutets lärarkollegium inom kollegiet utsedd ledamot,
- 3) riksförsäkringsanstaltens chef samt
- 4) den avdelningsföreståndare, som tjänstgör såsom institutets chef.

Därtill skulle komma tre, eventuellt fyra av Kungl. Maj:t för viss tid förordnade ledamöter, utsedda på förslag av olika korporationer med intressen i verksamheten. Såsom sådana förslagsställare borde främst ifrågakomma Sveriges industriförbund, Sveriges allmänna lantbrukssällskap eller annan auktoritativ jordbruksorganisation samt, därest institutet komme att bedrivas i organiserat samarbete med Stockholms stad, Stockholms stadsfullmäktige. Ordförande och vice ordförande skulle förordnas av Kungl. Maj:t.

Styrelsens uppgifter förutsättas utformade i principiell anslutning till vad som gäller i fråga om andra liknande institutioner. Till styrelsens förfogande skulle ställas en sekreterare med ett arvode av förslagsvis 1,200 kronor för år.

De sakkunnigas förslag rörande institutets organisation har i huvudsak biträtts i flertalet *yttranden*. Därvid har dock av bland andra medicinalstyrelsen understrukits, att den föreslagna organisationen kan anses tillfyllest endast under de första verksamhetsåren och att man sedan måste räkna med en icke obetydlig utbyggnad i olika avseenden. Å andra sidan har statskontoret, med hänsyn till att det här gäller ett väsentligen nytt område för statens verksamhet, ifrågasatt, huruvida icke med inrättandet av någon av de föreslagna avdelningarna kunde anstå. Av samma anledning borde enligt statskontorets mening personaluppsättningen hållas i underkant och samtliga befattningar tills vidare givas karaktären av icke-ordinarie.

Beträffande de skilda avdelningarnas organisation hava självfallet åtskil-

liga erinringar och önskemål framkommit. En redogörelse för yttrandena i denna del återfinnes i propositionen, sid. 52—65.

Departementschefen har endast förordat vissa smärre avvikelser från sakkunnigförslaget. Till utveckling av sin ståndpunkt har departementschefen anfört följande:

I anslutning till vad jag anfört rörande det föreslagna institutets arbetsuppgifter, anser jag mig i fråga om de allmänna grunderna för institutets organisation kunna biträda det föreliggande sakkunnigförslaget. Jag räknar sålunda med att arbetet fördelas på tre huvudavdelningar, en avsedd för allmän hygien, främst bostadshygien, en för yrkeshygien samt en för födoämneshygien och livsmedelskontroll, ävensom att envar av dessa avdelningar skall förestås av en chef i professors tjänsteställning. Därjämte förutsätter jag, att viss personal anställs gemensamt för institutet i dess helhet. Till detaljerna härutinnan vill jag återkomma, sedan jag tagit ställning till vissa spörsmål av principiell innebörd.

Vidkommande till en början sättet för samarbetet med karolinska institutet innebär de sakkunnigas förslag, att sistnämnda instituts hygieniska institution skulle fungera såsom en av institutets för folkhälsan förenämnda avdelningar samt att professorn i hygien skulle vara chef för densamma. Närmast åsyfta de sakkunniga härvid den allmänna avdelningen, men det förutsattes, att nämnda professor alternativt skall kunna inträda som föreståndare för någon av övriga avdelningar, därest hans sakliga kompetens skulle så medgiva. Jag har redan förut godtagit samarbetstanken i princip och finner ej heller anledning till erinran mot den utformning, de sakkunniga givit sitt förslag i denna del. I likhet med de sakkunniga förutsätter jag härvid, att till avdelningen knytes en kvalificerad och praktiskt erfaren arbetskraft såsom laborator och överlärare. Denne skulle svara för den del av arbetet å avdelningen, som chefen icke personligen handlägger, samt utöva ledningen av utbildningsverksamheten för icke-läkare. Denna anordning synes mig ägnad att i huvudsak undanröja betänkligheterna mot samarbetet ifråga, såväl ur den akademiska undervisningens som ur praktiska synpunkter. Visst fog torde dock föreligga för det önskemål om medinflytande, som framkommit från karolinska institutets sida, beträffande tillsättningen av ifrågavarande laboratorbefattning. Slutlig ståndpunkt till detta spörsmål läser emellertid icke nu böra tagas, utan torde därmed kunna anstå, till dess frågan om instruktion för institutet för folkhälsan kommer under övervägande.

Vidare innebär sakkunnigförslaget, att institutets avdelning för födoämneshygien bland annat skulle övertaga de uppgifter, som för närvarande tillkomma hälsovårdsnämndens kemisk-biologiska laboratorier i Stockholm. Uppslaget har funnit ett gynnsamt mottagande av såväl stadsfullmäktige i Stockholm som de myndigheter, vilka utlätit sig i frågan. Även jag finner förslaget medföra bestämda praktiska fördelar. Det av hälsovårdsnämnden framlagda förslaget till avtal, vilket torde såsom bilaga få fogas vid statsrådsprotokollet, synes mig ock ägnad att i huvudsak utgöra grundval för en överenskommelse i ämnet. Jag anser sålunda rimligt, att de befattningshavare vid ifrågavarande laboratorier, vilka skulle komma att överflyttas i statens tjänst, tillförsäkras rätt att för uppflyttning i löneklass och för pension tillgodoräkna sig sin tidigare anställning i stadens tjänst som om den fullgjorts i statstjänst. Likaledes finner jag det rättvist och billigt, att de befattningshavare, som vid tidpunkten för avtalets avslutande äro anställda vid nämnda

laboratorier och som förklarar sig villiga att övergå i statstjänst, genom personliga lönetillägg hållas skadeslösa för den minskning i avlöningen å respektive tjänster, som härvid kan komma att inträda. I den mån befattningshavernas löner genom löneklassuppflyttningar eller på annat sätt — dock ej på grund av dyrtidstilläggets förändringar — ökas, böra emellertid de personliga lönetilläggen minskas eller, därest löneförbättringarna uppgå till lönetilläggens belopp, helt upphöra. Jämknings- och förtydliganden av de i avtalsförslaget uppställda villkoren bliva i anledning härav erforderliga och kunna även på andra punkter befinnas önskvärda. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t, att därest riksdagen intet har att erinra mot att avtal i saken kommer till stånd, fatta slutlig ställning till hithörande spörsmål, sedan förhandlingarna i ämnet förts till slut. Såsom i det följande närmare utvecklas, har saken icke omedelbar betydelse, då avtalet icke är avsett att träda i kraft, förrän byggnader för institutet blivit uppförda.

Särskild uppmärksamhet måste jämväl ägnas frågan om institutets ledning. De sakkunniga hava föreslagit, att en av avdelningsföreståndarna skall av Kungl. Maj:t förordnas att tillika tjänstgöra såsom chef för institutet mot ett arvode å 2,000 kronor för år. De sakkunniga hava även övertvägt att utrusta institutet med en särskild administrativ chef men avstått från att föreslå en dylik anordning, enär säkra hållpunkter för ett bedömande av verksamhetens omfattning för närvarande icke föreläge. Medicinalstyrelsen har, med avstyrkande av sakkunnigförslaget, tänkt sig chefsfrågan ordnad enligt olika alternativa linjer. Ett alternativ innebär, att en särskild chefsbefattning inrättas, vars innehavare tillika skulle vara föredragande i medicinalstyrelsen. Enligt ett annat alternativ, vilket styrelsen för sin del förordar, skulle i styrelsen inrättas en ny medicinalrådstjänst, vars innehavare mot ett årsarvode av 4,000 kronor jämväl skulle bestrida chefsgöromålen vid institutet och därjämte tjänstgöra såsom studierektor och förste kursledare. Och slutligen har som ett tredje alternativ ifrågasatts, att hela institutet skulle förläggas inom medicinalstyrelsen och uppföras å dess stat, varvid ämbetsverkets chef torde hava avsetts såsom ledare även för institutet.

Medicinalstyrelsen synes mig beträffande samtliga föreslagna alternativ utgå från samma förutsättning som de sakkunniga, nämligen att de egentliga chefsgöromålen icke, i varje fall under institutets första verksamhetstid, kunna beräknas erhålla den omfattning, att de motivera inrättande av en särskild chefsbefattning. Denna förutsättning förefaller mig godtagbar, även om de faktiska förhållandena inom en icke alltför avlägsen framtid lära göra den i och för sig naturliga anordningen med en särskild chef nödvändig. Av de av medicinalstyrelsen ifrågasatta alternativen synas mig det andra och det tredje otillfredsställande. Redan nu har medicinalstyrelsen ett förvaltningsområde, som ställer mycket stora krav på verkchefens insatser, vadan det måste anses uteslutet, att till ämbetsverket foga en institution av den omfattning, som institutet för folkhälsan redan från begynnelsen skulle erhålla. Och att inrätta en byråchefstjänst, vars innehavare skulle förmå att vid sidan av sin ordinarie verksamhet på ett tillfredsställande sätt leda institutet, förefaller mig knappast praktiskt realiserbart. Helt visst komme antingen den ena eller den andra uppgiften — alltefter vederbörande innehavares intresseinriktning — att bliva lidande på föreningen. Enahanda betänkligheter kunna — måhända dock med icke fullt samma styrka — göras gällande mot den variant av sist åsyftade alternativ, som gör institutets chef till föredragande i styrelsen. Även om denna anordning i den praktiska utformning förslaget erhållit synes mig olämplig, lär emellertid den bakomliggande tanken, att uppnå en nära förbindelse mellan institutet och medicinalstyrelsen, böra vinna tillbörligt beaktande vid regleringen av förhållandet mellan institutet och de administrativa organ, vilkas verksamhet det har till uppgift att främja.

Under föreliggande omständigheter anser jag den av de sakkunniga förordade lösningen, mot vilken i övrigt några väsentliga erinringar icke framkommit, vara den mest ändamålsenliga. Om och i den mån verksamheten vid institutet så påkallar, kan organisationen lätt nog utbyggas med en särskild chefsbefattning. Goda skäl hava emellertid anförts för att avbida närmare erfarenhet härutinnan.

En annan del av förslaget, som ur principiell synpunkt föranlett erinringar, gäller de statistiska arbetsuppgifternas tillgodosående inom institutet. Uppenbart är, att det verksamhetsområde, som institutet skulle komma att få, förutsätter konstant tillgång till statistiskt material och möjligheter för dess bearbetande i anslutning till föreliggande eller planlagda socialhygieniska uppgifter. De sakkunniga hava velat tillgodose detta krav genom att bland den för institutet gemensamma personalen upptaga en förste aktuarie, som skulle hava att leda det statistiska arbetet. Medicinalstyrelsen, som i sin ursprungliga plan räknat med en särskild statistisk avdelning, har vid remissbehandlingen av sakkunnigförslaget hävdad, att organisationen i denna del påkallar en betydande utbyggnad. Å andra sidan finner styrelsen en noggrann gränsdragning emellan institutets verksamhet i denna del och det arbete, som utföres inom de egentliga statistiska ämbetsverken, nödvändig. Även om det vill förefalla, som om de sakkunniga måhända något underskattat omfattningen av de arbetsuppgifter, som på nu förevarande område skulle möta institutet för folkhälsan, synes knappast någon principiell meningsskiljaktighet föreligga mellan de sakkunniga och medicinalstyrelsen. I nuvarande läge begränsas åsiktsdivergensen att gälla spörsmålet om storleken av de erforderliga anslagen för det statistiska rutinarbetet. För egen del anser jag mig kunna i detta sammanhang inskränka mig till att betona vikten av att det statistiska arbetet vid institutet tillförsäkras en kvalificerad målsman och att verksamheten i fråga följer de vid utredningen uppdragna linjerna.

Beträffande personalorganisationen i övrigt hava, på sätt av den lämnade redogörelsen framgår, åtskilliga olikartade önskemål framkommit i de avgivna yttrandena. Från flera håll har sålunda gjorts gällande, att organisationen från begynnelsen borde göras vidare, såväl vad angår avdelningen för allmän hygien som avdelningen för födoämneshygien och livsmedelskontroll, därvid i sistnämnda hänseende särskilt påyrkats en självständigare ställning för vitaminlaboratoriet. Å andra sidan föreligga yrkanden på större varsamhet beträffande organisationens utmätande vid verksamhetens början. För min del har jag kommit till den uppfattningen, att de sakkunniga i det hela förebragt goda skäl för den relativa återhållsamhet, som präglar förslagets huvudlinjer. Det kan nämligen icke lämnas ur sikte, att man här beträder ett hittills i vårt land oprövat område och att föreliggande erfarenheter från främmande länder hänföra sig till väsentligt andra förhållanden än dem, som hos oss äro för handen. Jag är också förvissad därom, att i den mån institutet infriar de förväntningar, som ställas på detsamma, och det erfarenhetsmässigt ådagaläggas, att organisationen påkallar en utbyggnad, statsmakternas medverkan härtill beredvilligt skall lämnas.

I ett par hänseenden anser jag emellertid redan nu vissa jämkningar i förslaget böra övervägas. Det synes mig sålunda förtjäna närmare prövas, om icke vattenundersökningarna lämpligen böra hänföras till den allmänhygieniska avdelningen. Enär samarbetet med Stockholms stad skulle realiseras först från och med den tidpunkt, då nya byggnader för institutet färdigställts, förefaller det ändamålsenligt att åtminstone tills vidare låta hithörande rutinundersökningar omhänderhavas av den allmänhygieniska avdelningen. Frågan kan sedan med

ledning av vunna erfarenheter erhålla en definitiv lösning i samband med att institutets verksamhet utvidgas. Vidare synes mig argumentationen för att tillgång till veterinär sakkunskap beredes å den födoämnesshygieniska avdelningen så tillvida övertygande, att jag anser, att dennas laborator- och assistentbefattningar böra stå öppna jämväl för sökande med utbildning vid veterinärhögskolan. Med hänsyn till den kritik, som från vissa håll mött de sakkunnigas förslag rörande den s. k. hälsovärdspropagandans tillgodoseende, vill jag tillika förorda, att till en början allenast beräknas visst belopp för ändamålet, utan att detsamma bindes vid viss person, samt att erfarenheten sedermera får bli vägledande för organisationens utformning på denna punkt.

I fråga om de olika befattningshavarnas löneställning hava helt naturligt jämväl skiljaktiga uppfattningar kommit till uttryck. I stort sett har emellertid förslaget i denna del från de myndigheter, som härutinnan företräda särskild sakkunskap, icke föränlett mera allvarliga erinringar. För egen del finner jag mig också sakna anledning att annat än på ett par punkter nu frängå sakkunnigförslaget. Lika med lönenämnden håller jag sålunda före, att befattningen såsom föreståndarinna för distriktssköterskeskolan bör hänföras till 17:e lönegraden. Med hänsyn till vikten att för tjänsten erhålla en kvalificerad innehavare, torde lämplighetsskäl dock få anses tala för att befattningen till en början endast inrättas såsom extra ordinarie. Vidare synas tillräckliga skäl icke föreligga att placera det för rengöring av burar m. m. avsedda laboratoriebeträdet å vitaminsektionen högre än i 2:a lönegraden. En sänkning av den till denna sektion hörande personalens löneställning i övrigt, på sätt statskontoret ifrågasatt, finner jag mig däremot icke kunna förorda. Jag vill tillika betona, att jag i betraktande av de maktpåliggande uppgifter, som skulle komma att åligga institutets statistiker och den i viss mån självständiga ställning, som denne befattningshavare skulle intaga, anser mig icke kunna för tjänsten ifrågasätta lägre löneställning än den av de sakkunniga föreslagna, B 26. Å andra sidan synes närmare erfarenhet böra avvaktas, innan högre löneplacering överväges för viss fackpersonal i enlighet med vad i några yttranden påyrkats.

Jag kommer så slutligen till det betydelsefulla spörsmålet om institutets administrativa ställning. Även på denna punkt föreligga vissa divergenser mellan å ena sidan de sakkunniga och det stora flertalet hörda myndigheter samt å andra sidan medicinalstyrelsen jämte ett par förste provinsialläkare.

Redan inledningsvis har jag betonat, att uppgifterna för det föreslagna institutet i våra dagar te sig vida mera omfattande, än då tanken på ett hygieniskt undersökningsorgan i medicinalförvaltningens tjänst först framkom. Av vad jag ytterligare anfört framgår, att, även om en betydande intressegemenskap föreligger mellan medicinalstyrelsen och institutet, dess uppgifter dock måste erhålla en sådan omfattning och dess inriktning en sådan mångsidighet, att det icke längre framträder såsom uteslutande ett medicinalförvaltningens organ. Jag vill i detta avseende erinra, att enligt den plan, jag nyss framlagt, institutet för folkhälsan skulle innesluta karolinska institutets hygieniska institution. Vidare gäller, att dess avdelning för yrkeshygien får nära praktisk anknytning till yrkesinspektionens chefsmyndighet. Slutligen kan icke bortses därifrån, att det med hänsyn till institutets funktioner inom yrkeshygien och livsmedelskontroll, på sätt kommerskollegium betonat, är angeläget att formerna för administrationen bestämmas så, att institutet i sin verksamhet mötes med förtroende från industriens och andra företagares sida. Detsamma gäller i fråga om jordbruksnäringen.

Under dessa omständigheter synes mig de sakkunniga hava riktigt bedömt läget, då de förordat, att institutet för folkhälsan organisatoriskt inordnas

direkt under socialdepartementet och att dess administrativa angelägenheter handläggas av en styrelse, i vilken de olika samhällsintressen, som äro direkt knutna till institutet, bliva företrädade. Denna ordning har för övrigt ansetts naturlig av det övervägande antalet myndigheter, som yttrat sig i ämnet, och ansluter sig till vad som gäller i fråga om ett stort antal institutioner med likartad karaktär. Självfallet bör medicinalstyrelsen företrädas genom sin chef. Likaledes bör representation tillförsäkras karolinska institutets lärarkollegium och riksförsäkringsanstalten. Jag finner det ock välbetänkt, att industri och jordbruk bliva företrädade. Krav hava ytterligare anmält sig på dels starkare vetenskapligt inslag, dels representation för andra intressen än de nu särskilt uppmärksammade. Vid utformandet av erforderliga författningsföreskrifter torde dessa synpunkter böra tagas under övervägande, därvid givetvis tillika måste beaktas, att styrelsen icke blir så mångtalig, att den riskerar att förlora i arbetsförhet.

Till det nu sagda anser jag mig i detta sammanhang böra foga ytterligare några ord med anledning av medicinalstyrelsens ställningstagande. Av vad jag redan anfört framgår, att institutet för folkhälsan avses erhålla synnerlig betydelse för medicinalstyrelsens utredande verksamhet, liksom utbildningen av praktiska hälsovårdsfunktionärer förutsätter ingående samverkan med styrelsen. Enahanda är förhållandet i fråga om den på allmänheten inriktade hygieniska upplysningsverksamhet, som institutet skulle ombesörja. Jag inser därför till fullo vikten av att former skapas, som medgiva ett nära och förtroendefullt samarbete med medicinalstyrelsen. Denna synpunkt har jag varit angelägen tillgodose vid mina överväganden rörande sammansättningen av institutets styrelse. Därutöver ämnar jag emellertid vid utarbetandet av vederbörliga författningsföreskrifter tillse, att befattningshavare vid institutet, som lett eller verkställt viss undersökning, åläggas skyldighet att, i den mån så påkallas, deltaga i ärendets handläggning i medicinalstyrelsen, detta i analogi med vad som redan gäller i fråga om övriga statslaboratorier. Enahanda ordning bör föreskrivas beträffande förhållandet till yrkesinspektionens chefsmyndighet. Likaledes håller jag före, att planer för utbildningen av tjänsteläkare och praktiskt arbetande hälsovårdsfunktionärer i övrigt böra underställas medicinalstyrelsen. Och slutligen synes det mig uppenbart, att den på allmänheten direkt inriktade upplysningsverksamheten bör beträffande planläggning och utförande försiggå i nära samarbete med medicinalstyrelsen. Vidtagas och genomföras dessa anordningar, är jag övertygad om att de av medicinalstyrelsen hävdade särskilda önskemålen i sak tillgodosetts i all skälig utsträckning.

Institutets förläggning, lokalbehov och utrustning.

De sakkunniga föreslå, att för institutets räkning uppföres en nybyggnad med förläggning till den för karolinska institutets hygieniska avdelning avsedda delen av det s. k. Norrbackaområdet i Solna socken. Institutsbyggnaden förutsättes skola inrymma tre huvudavdelningar, en för allmän hygien, en för yrkeshygien samt en för födoämneshygien och livsmedelskontroll, ävensom gemensamma lokaler för ekonomisk förvaltning, statistik och propaganda m. m. Avdelningen för allmän hygien har avsetts tillika fungera som hygienisk institution för den medicinska undervisningen. Det erforderliga lokalutrymmet uppskattas till 200 rumsenheter, varvid med en rumsenhet betecknas en yta av 16.75 kvadratmeter.

I anledning av framställning av de sakkunniga har *byggnadsstyrelsen* utarbetat förslagsritningar och verkställt kostnadsberäkningar för en byggnad

åt institutet i enlighet med de riktlinjer, som de sakkunniga uppdragit. Kostnaderna för denna byggnads uppförande har styrelsen approximativt uppskattat sålunda:

	Kronor.
Institutionsbyggnad (20,400 kbm à 75:—)	1,530,000
Djurstall (3,000 kbm à 60:—)	180,000
Yttre ledningar	30,000
Vägar och planer	20,000
Planeringar m. m.	15,000
	Summa kronor 1,775,000

I denna summa äro inventarier och möbler ej inräknade. Å andra sidan ingår den kostnad, som tidigare beräknats för karolinska institutets hygieniska institution, förhöjd med 25 %, motsvarande ett belopp av 545,000 kronor.

Byggnadsstyrelsens förslag har i allt väsentligt godtagits av *de sakkunniga*. Dock anse de, att djurstallet skulle kunna reduceras till förslagsvis $\frac{3}{4}$ av dess å ritningarna upptagna ytinnehåll, varigenom kostnaderna skulle kunna begränsas med omkring 30,000 kronor.

Institutets behov av möbler, inventarier och vetenskaplig utrustning hava de sakkunniga uppskattat i enlighet med följande uppställning:

	Kronor.	Kronor
<i>Avdelningen för allmän hygien.</i>		
Möbler och inventarier	50,000	
Vetenskaplig utrustning	40,000	90,000
<i>Avdelningen för yrkeshygien.</i>		
Möbler och inventarier	25,000	
Vetenskaplig utrustning	35,000	60,000
<i>Avdelningen för födoämneshygien.</i>		
Möbler och inventarier	65,000	
Vetenskaplig utrustning	50,000	115,000
<i>Gemensamma lokaler m. m.</i>		
Möbler och inventarier	40,000	
Vetenskaplig utrustning, gemensam	60,000	
Undervisningsmateriell och böcker för institutet i dess helhet ...	20,000	120,000
<i>Djurstallet.</i>		
Burar och inventarier i övrigt		15,000
		Summa kronor 400,000

Vid beräkandet av ifrågavarande kostnader har hänsyn icke tagits till de särskilda behov, som undervisningen av blivande läkare kan medföra i fråga om vetenskaplig utrustning, undervisningsmateriell och böcker.

Till sist hava de sakkunniga erinrat, att preliminära underhandlingar förts med »The Rockefeller Foundation» angående bidrag från denna stiftelse till såväl institutets uppförande som dess utrustning.

Efter redogörelse för de avgivna yttrandena i denna del (prop. sid 76—78) anför *departementschefen* följande.

De sakkunnigas förslag rörande institutets förläggning har mött kritik endast från medicinalstyrelsen, som i stället ifrågasätter en förläggning i anslutning till statens bakteriologiska laboratorium. Å andra sidan har karolinska institutets lärarkollegium varmt förordat de sakkunnigas linje samt därvid särskilt understrukit det behov av samarbete mellan karolinska institutet och institutet för folkhälsan, som på skilda områden föreligger. Vad kollegiet i denna del anfört synes mig tungt vägande. Härtill kommer, att den av de sakkunniga föreslagna förläggningen är ägnad att medföra betydande fördelar ur ekonomisk synpunkt, såväl vad angår byggnadsfrågans lösning som beträffande institutets drift. Jag tillstyrker därför, att institutet i enlighet med de sakkunnigas förslag förläggas till den för karolinska institutets hygieniska institution reserverade delen av Norrbackaområdet.

Den av byggnadsstyrelsen skisserade planen för institutsbyggnaderna förefaller mig jämväl utgöra en i det stora hela godtagbar lösning av institutets lokalfråga, ehuru en del smärre jämkningar framstå såsom erforderliga eller önskvärda. En överarbetning av planen, under hänsynstagande till vad de sakkunniga anfört och i vissa yttranden framhållits, torde därför böra ske, innan densamma definitivt godkännes av Kungl. Maj:t.

En beräkning av institutets behov av möbler, inventarier och annan utrustning är givetvis vansklig att företaga, helst som det icke med säkerhet kan förutses, i vilken omfattning den vetenskapliga utrustningen kan utnyttjas gemensamt av två eller flera avdelningar. Den av de sakkunniga verkställda approximativa uppskattningen förefaller mig emellertid motsvara rimliga krav och har ej heller vid remissbehandlingen föranlett någon egentlig erinran, i vad angår den närmaste framtiden. Uppenbart är, att dyrbara instrument, som mera sällan komma till användning, icke böra anskaffas förrän oavvisligt behov därav föreligger och förefintliga lånemöjligheter utnyttjats. Därest organiserat samarbete med Stockholms stad kommer till stånd, synes det ock böra i första hand prövas, om och i vad mån ett övertagande av de kemiska och biologiska laboratoriernas utrustning är möjligt och lämpligt.

Beräknade utgifts- och inkomststater för institutet.

Personalkostnaderna vid institutet under full verksamhet har i enlighet med förut angivna kalkyler beräknats till omkring 240,000 kronor.

Om kostnaderna hava av de sakkunniga beräknats på sätt nedanstående sammanställning utvisar.

Utgiftskategori	Avd. för allmän hygien, kronor	Avd. för yrkeshygien, kronor	Avd. för födoämneshygien, kronor	Gemensamma utgifter, kronor	Summa kronor
<i>Reseersättningar</i>	1,000	4,000	1,000	—	6,000
<i>Expenser:</i>					
Bränsle, lyse och vatten	10,000	5,000	10,000	5,000	30,000
Städning	4,000	2,000	4,000	2,000	12,000
Telefon	—	—	—	4,500	4,500
Skrivmaterial m. m.	1,000	1,000	2,000	2,000	6,000
<i>Publikationstryck</i>	400	400	600	2,600	4,000
<i>Övriga utgifter:</i>					
Inköp och underhåll av inventarier och apparatur	3,000	2,500	6,000	1,000	12,500
Inköp och underhåll av djur ..	4,000	2,500	10,000	—	16,500
Förbrukningsartiklar	2,000	3,000	4,600	1,000	10,000
Undervisningsmateriell o. böcker	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000
Diverse	1,000	1,000	1,500	1,000	4,500
Summa	27,400	22,400	40,100	20,100	110,000

De sakkunniga hava även räknat med vissa inkomster för institutet. Som tidigare nämnts, skall institutet tillhandagå icke blott statliga myndigheter utan även kommunala organ, korporationer och enskilda med råd, upplysningar och undersökningar inom området för sin verksamhet. I den mån andra än statens organ anlita institutet för dylika uppdrag, bör enligt de sakkunnigas mening ersättning utgå till institutet för dess självkostnader i anledning av uppdragets fullgörande, däri inberäknade utgifter för erforderlig personal. I sådant syfte förutsättes en för ändamålet lämpligt avvägd taxa bliva utarbetad genom institutets försorg och underställd Kungl. Maj:t för godkännande.

Inkomsterna uppskattas till omkring 100,000 kronor för år. Därav beräknas minst 30,000 kronor komma att inflyta genom undersökningar på uppdrag av Stockholms stad, under förutsättning att avtal träffas mellan staten och staden rörande organiserat samarbete i förevarande avseende.

Nu angivna beräkningar avse den tidpunkt, då institutet trätt i full verksamhet. Detta beräknas icke kunna inträffa förrän tidigast år 1940, då nybyggnaden färdigställts. I avbidan därå föreslå de sakkunniga, att vissa delar av verksamheten påbörjas redan nästa budgetår i provisoriska lokaler. Detta gäller främst undervisningsverksamheten samt de undersökningar, som skulle åvila den yrkeshygieniska avdelningen och vitaminlaboratoriet. Kostnaderna därför beräkna de sakkunniga till 125,000 kronor för avlöningar och 45,000 kronor för löpande utgifter, därav 15,000 kronor för hyra av lokaler. Därutöver beräknas ett belopp av 100,000 kronor för utrustning och inredning av de provisoriska lokalerna samt 900,000 kronor för uppförande av nybyggnad åt institutet under nästa budgetår. De sakkunniga hava emellertid erinrat, att sistnämnda två anslag kunna avsevärt begränsas, därest tidigare berörda underhandlingar med »The Rockefeller Foundation» leda till gynnsamt resultat.

Efter redogörelse för yttrandena i denna del (prop. sid. 85—87) anför departementschefen:

En förhandsuppskattning av institutets utgifter och inkomster vid full verksamhet måste givetvis, på sätt de sakkunniga själva betonat, bliva i hög grad approximativ. Såsom ledning vid bedömandet av de ekonomiska konsekvenser, vilka ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle medföra, är en dylik uppskattning dock av värde. Ur denna synpunkt lära ock de sakkunnigas beräkningar få anses i huvudsak godtagbara, även om de på vissa punkter lämna rum för befogade erinringar.

Medicinalstyrelsen har visserligen gjort gällande, att utgifterna i fråga om såväl personal som lokaler äro över lag för lågt beräknade. Å andra sidan torde det emellertid icke vara oberättigat att i likhet med de sakkunniga antaga, att inkomsterna komma att överstiga de beräknade. Jag har därvid icke förbisett de framkomna önskemålen om nedsatt taxa eller full avgiftsfrihet för vissa åt kommunala myndigheter utförda undersökningar. De skäl, som anförts till stöd för en sådan uppfattning, synas mig värda allt beaktande, och jag har för avsikt att, därest riksdagen icke har något att däremot erinra, i samband med taxans fastställande föreslå Kungl. Maj:t de bestämmelser i sådant hänseende, som kunna befinnas erforderliga. I betraktande av de

relativt låga avgifter, varmed redan de sakkunniga synas hava räknat, lär emellertid en ytterligare nedsättning i eller befrielse från dessa avgifter för vissa fall icke utöva någon större inverkan på inkomsternas storlek och därmed icke heller på kostnadskalkylernas hållbarhet i stort sett.

I anslutning härtill vill jag framhålla, att den av Stockholms stad påkallade jämkningen i ersättningsgrunderna för åt staden utförda kemiska och biologiska undersökningar icke föranleda någon väsentlig erinran från min sida. Divergensen mellan stadens och de sakkunnigas ståndpunkt i detta avseende synes mig knappast vara av den storleksordning, att densamma bör tillmätas avgörande betydelse beträffande avtalsfrågans definitiva lösning. En jämkning på denna punkt torde därför icke böra uteslutas, därest avtal med Stockholms stad på av mig i övrigt förordade villkor kommer till stånd.

Vad härefter angår frågan om medelsbehovet för nästa budgetår, är jag till en början ense med de sakkunniga därom, att vissa delar av verksamheten böra igångsättas utan uppskov. Detta gäller främst de arbetsuppgifter, som skulle tillkomma avdelningen för yrkeshygien samt sektionen för vitaminundersökningar. Angeläget är även, att undervisningen för tjänsteläkare, distriktssköterskor och hälsovårdstillsyningsmän snarast sammanföres och omhändertages av institutet. Med övriga delar av verksamheten torde däremot kunna anstå, till dess institutsbyggnaderna färdigställts. Jag kan alltså icke biträda den uppfattning i förevarande hänseende, åt vilken statskontoret givit uttryck. Bortsett från det starkt kännbara behovet av ifrågakvarande institut ur de synpunkter, jag nu antytt, torde det i och för sig erbjuda en fördel, att viss erfarenhet rörande verksamheten och dess bedrivande föreligger, då man går att varaktigt ordna inredningen och utrustningen av det nya institutet.

De sakkunnigas beräkning av personalbehovet under nästa budgetår synes mig vid nu angivna förhållande kunna i huvudsak godtagas. Skäl torde emellertid föreligga att under organisationsperioden även räkna med biträde av den föreslagna förste aktuarien. Med beaktande härav och då föreståndarinnan för distriktssköterskeskolan tills vidare bör anställas såsom extra ordinarie, skulle för nästa budgetår å ordinarie stat uppföras följande befattningar, nämligen 2 professorer (B 30), 1 laborator och överlärare (B 28), 2 laboratorer (B 26), 1 förste aktuarie (B 26), 1 förste avdelningsingenjör (B 24), 1 förste laboratoriebiträde (B 11) samt 1 kanslibiträde (B 7). Övrig erforderlig personal skulle tills vidare erhålla icke-ordinarie anställning. Såsom sådan torde man i första hand hava att räkna med, förutom distriktssköterskeskolans föreståndarinna, 2 vetenskapliga assistenter, 1 teknisk assistent, 1 amanuens, 1 kassör och redogörare, 1 vaktmästare, 2 kontorsbiträden samt 2 laboratoriebiträden i respektive 6:e och 4:e lönegraden, de sistnämnda i egenkap av extra befattningshavare. Härutöver synes visst belopp böra reserveras för anlåtande av speciallärare och annan expertis.

Emellertid lär, på sätt de sakkunniga framhållit, för flertalet av dessa befattningshavare icke behöva beräknas avlöning under hela nästa budgetår. Så torde endast behöva ske för den personal, som huvudsakligen är avsedd för undervisningsverksamheten. Övrig personal torde kunna anställas tidigast från och med oktober månad 1938. Detta gäller även de båda professorerna och sannolikt jämväl laboratorbefattningen i B 28 med hänsyn till den tidsödande tillsättningsprocedur, som skulle tillämpas för dessa tjänster. För anlåtande av undersökningsexpertis synes tillräckligt att beräkna medel för ett halvt år.

Med dessa utgångspunkter skulle posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, efter föreskrivna pensionsavdrag, uppgå till högst $\frac{3}{4}$ av 77,940 = 58,450 kronor eller i avrundat tal 58,000 kronor.

Från posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle utgå ersättning till, förutom institutets chef, professorn i hygien, den tekniske assistenten, 2 vetenskapliga assistenter samt 1 amanuens. Härjämte lära medel böra beräknas för arvode åt styrelsens sekreterare. Då helårsarvode endast torde behöva avses för professorn i hygien och sekreteraren, kunna utgifterna under nu nämnda post uppskattas till $1,000 + 1,200 + \frac{3}{4}$ av $(2,000 + 7,000 + 4,500 + 4,500 + 3,000)$ 21,000 = 17,950 kronor eller, avrundat uppåt, 18,000 kronor.

Utgifterna för speciallärare hava av de sakkunniga beräknats till 18,000 kronor för år, vilket belopp icke givit mig anledning till erinran. För expertis och tillfällig personal vid undersökningar torde ett belopp av 10,000 kronor vara tillräckligt under nästa budgetår. Posten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden skulle alltså komma att upptagas med $(18,000 + 10,000)$ 28,000 kronor.

För avlöningar till övrig icke-ordinarie personal erfordras högst 13,000 kronor, vilket belopp torde fördelas med 12,500 kronor å grundavlöningar m. m. och 500 kronor å avlöningsförhöjningar m. m.

Slutligen bör för särskilda löneförhöjningar till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän beräknas ett belopp av 3,000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså avlöningskostnaderna för nästa budgetår uppgå till högst $(58,000 + 18,000 + 28,000 + 13,000 + 3,000)$ 120,000 kronor.

De löpande utgifterna för verksamheten under nästa budgetår hava av de sakkunniga uppskattats till 45,000 kronor. Från detta belopp torde emellertid böra avräknas 15,000 kronor, vilka avsetts för hyra av provisoriska lokaler och böra gäldas från statens allmänna fastighetsfond. Å andra sidan bör, i anslutning till vad jag i statsverkspropositionen under punkt 140 framhållit, i institutets omkostnadsstat upptagas en post för stipendier åt tjänsteläkare och distriktssköterskor å högst samma belopp, vartill kostnaderna för desamma beräknats under innevarande budgetår eller 30,000 kronor. Institutets omkostnadsanslag skulle då komma att beräknas enligt följande sammanställning:

Resor, förslagsvis	kronor	3,000
Expenser, förslagsvis	»	15,000
Publikationstryck, förslagsvis	»	1,000
Stipendier, högst	»	30,000
Övriga utgifter, förslagsvis	»	11,000

Summa kronor 60,000

Mot de sakkunnigas uppskattning av medelsbehovet för utrustning och inredning av provisoriska lokaler har jag intet att erinra. För ändamålet lärer därför böra å riksstaten för nästa budgetår uppföras ett reservationsanslag av 100,000 kronor. Slutligen torde, i avvaktan på det beslut i bidragsfrågan, som »The Rockefeller Foundation» kan komma att fatta, för uppförande av nybyggnad å institutet böra å kapitalbudgeten upptagas ett reservationsanslag av 100,000 kronor, närmast avsett till bestridande av kostnaderna för dels överarbetning av byggnadsplanerna samt utförande av erforderliga detaljritningar, arbetsbeskrivningar och kostnadsberäkningar, dels ock tomtens iordningställande m. m.

Beträffande inkomsterna vid institutet har Kungl. Maj:t i enlighet med chefens för finansdepartementet hemställdan föreslagit riksdagen att i riksstaten för nästa budgetår upptaga en särskild inkomstitel å 10,000 kronor.

Det föreslagna institutet är avsett att utgöra ett väsentligt led i strävandena att förebygga sjukdomar och förbättra folkhälsan. I sådant syfte skall institutet främst hava till uppgift att verkställa praktiskt-vetenskapliga undersökningar samt bedriva undervisnings-, upplysnings- och forskningsverksamhet å det socialhygieniska området. Utskottet är för sin del ense med departementschefen och de i ärendet hörda myndigheterna om behovet av ett dylikt institut. Till de närmare riktlinjer för institutets verksamhet, som departementschefen uppdragit, kan utskottet ock helt ansluta sig. Särskilt har utskottet funnit välbetänkt, att institutets arbetsuppgifter i början, till dess närmare erfarenhet vunnits, begränsas på sätt som i propositionen förordats.

Den föreslagna organisationen synes utskottet i det stora hela väl avvägd. Önskemål om komplettering i olika hänseenden hava dock framkommit. Sålunda har i motionen I: 248 yrkats, att för handhavande av förekommande undervisnings- och forskningsuppgifter i medicinal- och sociallagstiftning samt förvaltningsrätt skulle å ordinarie stat anställas en professor i lönegraden B 30 eller ock tills vidare en överlärare i lönegraden B 28. Utskottet vill icke bestrida, att det kan vara av betydelse att erhålla tillgång till en kvalificerad arbetskraft, som kan ägna hela sin tid åt nu nämnda uppgifter. Utskottet vill å andra sidan framhålla, att det icke torde behöva möta svårigheter att med anlitande av de medel, som förutsättas anvisade till arvoden åt bland andra speciallärare, förvärva den för hithörande undervisning erforderliga sakkunskapen. Vid sådant förhållande och då utskottet icke anser sig kunna på grundval av den i ärendet förebragta utredningen bedöma behovet av en forskningsverksamhet å ifrågavarande ämnesområden, har utskottet icke funnit skäl föreligga att i denna del nu frångå Kungl. Maj:ts förslag.

Vidare har i motionen I: 269 framförts krav på inrättande av en särskild sektion för animal födoämneshygien och livsmedelskontroll under ledning av en veterinär i professors ställning och med biträde av veterinärmedicinskt utbildad personal. Utskottet vill i anledning härav erinra, att den bakteriologiska köttkontrollen, i den mån den ej ombesörjes lokalt, enligt gällande instruktion tillkommer den veterinärbakteriologiska anstalten samt att särskilda åtgärder planeras för åstadkommande av en central kontroll av jämväl mjölk och mejeriprodukter. Med hänsyn härtill och till institutets allmänna inriktning å det födoämneshygieniska området lär det knappast kunna förväntas, att institutet kommer att erhålla en sådan befattning med den animala livsmedelskontrollen, att en särskild sektion för ändamålet framstår såsom motiverad. Utskottet vill tillika understryka, att Kungl. Maj:ts förslag inrymmer möjligheter att beakta behovet av veterinärmedicinsk sakkunskap såväl vid besättandet av den födoämneshygieniska avdelningens laborator- och assistentbefattningar som ock genom anlitande i erforderlig omfattning av speciallärare och experter för särskilda undersökningar. Ej heller i detta hänseende synas därför tillräckliga motiv föreligga för att i ärendets nuvarande läge avvika från Kungl. Maj:ts förslag.

Slutligen har i motionen I: 268 framställts yrkande om övervägande i syfte att skapa underlag för en bred folkupplysning om individuell hygien samt om

dennas betydelse för folkhälsan och rasens stärkande. Utskottet delar motionärens uppfattning om angelägenheten av att en dylik upplysningsverksamhet kommer till stånd. Utskottet anser sig emellertid kunna utgå från att de i motionen berörda synpunkterna komma under vederbörligt beaktande i samband med organiserandet av den hälsovårdspropaganda, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skall bedrivas genom institutets försorg. Utskottet finner därför icke erforderligt, att särskild framställning i ämnet göres till Kungl. Maj:t.

Kungl. Maj:ts förslag rörande institutets förläggning, lokalbehov och utrustning föranleder icke någon utskottets erinran. Utskottet inskränker sig till att i denna del understryka departementschefens uttalande, att dyrbara instrument, som mera sällan komma till användning, icke böra anskaffas förrän oavvisligt behov därav föreligger och förefintliga lånemöjligheter utnyttjats.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har icke givit utskottet anledning till annat uttalande än att det synes utskottet önskvärt, att därest det planerade samarbetet med Stockholms stad kommer till stånd, ersättning för åt staden utförda kemiska och biologiska undersökningar utgår i huvudsaklig anslutning till de grunder, som i sådant hänseende kunna komma att fastställas för hälsovårdsnämnder i allmänhet, dock under skäligt beaktande av de fördelar för institutet, som nämnda samarbete kan innebära.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

I:o att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herrar Reuterskiölds och Mannerskantz' motioner (I: 248 och 269), må

a) godkänna följande personalförteckning för statens institut för folkhälsan, att gälla under budgetåret 1938/39:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
2 professorer	B 30
1 laborator och överlärare	B 28
2 laboratorer	B 26
1 förste aktuarie	B 26
1 förste avdelningsingenjör	B 24
1 förste laboratoriebiträde	B 11
1 kanslibiträde	B 7;

b) godkänna följande avlöningsstat för institutet, att tillämpas under budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	58,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	18,000

3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	kronor	28,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	12,500
b. avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	500
	»	13,000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	3,000
		<hr/>
	Summa kronor	120,000;

e) för budgetåret 1938/39 anvisa:

dels under femte huvudtiteln

1) till *Statens institut för folkhälsan*: Avlöningar ett förslagsanslag av 120,000 kronor,

2) till *Statens institut för folkhälsan*: Omkostnader ett förslagsanslag av 60,000 kronor,

3) till *Statens institut för folkhälsan*: *Utrustning och inredning* ett reservationsanslag av 100,000 kronor,

dels ock såsom kapitalinvestering i Statens allmänna fastighetsfond till *Uppförande av nybyggnad för statens institut för folkhälsan* ett reservationsanslag av 100,000 kronor;

II:o att herr Lindhagens motion (I: 268) må anses besvarad genom vad utskottet anført.

Stockholm den 26 april 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Asplund*, *Nilsson* i Landeryd, *Andrén*, *Ström* i Lidköping, *Nilsson* i Fredriksfält, *Larsson* i Varberg, *Nisser*, *von Heland*, *Bäcklund* och *Bäckström*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Jonsson* i Eskilstuna, *Svensson*, *Ward*, *Lindberg* i Umeå, *Isacson*, *Danielsson*, *Olsson* i Staxäng och *Hansson* i Rubbestad.